

Kdo stojí za vznikem nejpoužívanějších klávesových zkratk

[idnes.cz/technet/software/klavesove-zkratky-ctrl-z-ctrl-x-ctrl-c-a-ctrl-v-apple-lisa-macintosh.e.A221130_083743_software_dvr](https://www.idnes.cz/technet/software/klavesove-zkratky-ctrl-z-ctrl-x-ctrl-c-a-ctrl-v-apple-lisa-macintosh.e.A221130_083743_software_dvr)

5. prosince 2022

Ilustrační foto - klávesnice | foto: [Image by Dominic Alberts from Pixabay](#), Creative Commons

Historie zkratk Ctrl + Z, Ctrl + X, Ctrl + C a Ctrl + V využívající se k vrácení předchozího kroku, vyjmutí, kopírování a vložení ve Windows sahá až do počátku 80. let minulého století. Předchůdce těchto zkratk se vůbec poprvé objevil na počítači Apple Lisa a to již v roce 1983. Lisa byla předchůdcem Macintoshe a vlastně prvního Apple počítače ovládaného myší.

Proč právě tyto klávesy

Při vývoji uživatelského rozhraní pro Lisu se programátor Apple Larry Tesler z důvodu jeho snadnějšího ovládání rozhodl použít klávesy Z, X, C a V (ve spojení s klávesou Lisa Apple). A tak vznikly klávesové zkratky Apple + Z, Apple + X, Apple + C a Apple + V. Tesler právě tyto klávesy zvolil z jednoduchého důvodu – X byl

standardní symbol pro mazání; C bylo první písmeno slova copy; V je obrácená stříška a zřejmě znamenala „Insert“ alespoň v jednom u dřívějších editorů; Z bylo vedle X (v americkém QWERTY rozložení kláves) a tak se přímo nabízelo. Apple+Z přitom původně sloužila jako klávesa nejen pro krok zpět, ale i k zopakování poslední akce (Redo) – místo toho se dnes používá klávesová zkratka Ctrl + Y.

Použití těchto kláves dává velký smysl i z toho důvodu, že se nacházejí na klávesnici vlevo dole a vedle sebe (poblíž speciálních kláves Apple, Ctrl, Alt, Shift, Windows). Pokud tak používáte počítačovou myš pravou rukou, můžete tyto často používané funkce rychle využívat levou rukou.

Když Apple následně přišel s Macintoshem, chybět nemohly ani Lisiny klávesové zkratky (Z, X, C a V), ale s tím rozdílem, že se používaly v kombinaci s nově vzniklou klávesou Command, která byla jedinečná pro platformu Mac. Takže na Macu už v roce 1984, stejně jako dnes, stačilo stisknout Command+Z pro vrácení zpět, Command+X pro vyjmutí, Command+C pro kopírování a Command+V pro vložení.

Ilustrační foto - klávesnice s klávesou command

Jistě stojí za zmínku, že zatímco zmíněné klávesové zkratky byly poprvé použity na počítači Apple Lisa, jejich vznik se datuje daleko dříve. Vyvinuty totiž byly již pro rozhraní se softwarem Xerox Alto a to v 70. letech.

Příchod zkratek do Windows

Na startu bohaté éry grafického uživatelského rozhraní Windows, Apple licencoval některé prvky svého operačního systému Macintosh společnosti Microsoft. Ta však nechtěla přesně duplikovat rozhraní Macintoshe. Proto ve verzi Windows 1.0 a Windows 3.0 se pro vrácení zpět, vyjmutí, kopírování a vložení používaly jiné zkratky, než jaké dnes používá většina uživatelů:

- Zpět: Alt + Backspace
- Vyjmout: Shift + Delete
- Kopírovat: Ctrl + Insert
- Vložit: Shift + Insert

Myslíte, že fungují i v současných verzích Windows? Schválně to zkuste.

Windows ve svém kódu stále podporuje tento starší typ klávesových zkratk (a někteří uživatelé je dozajista používají, i když z našeho pohledu jsou méně praktické). Klasické klávesové zkratky (Ctrl + Z, X, C, V) přišly do Windows až s verzí 3.1 (tedy až na začátku roku 1992), čímž vlastně došlo k jejich nepsanému zastandardizování. Klávesové zkratky Ctrl+ se přitom již používaly o rok dříve v kancelářském balíku Office. Windows tím jejich zavedením do operačního systému chtěl jistě podpořit konzistentnost s aplikacemi Office a navíc přiznal, že jsou uživatelsky přívětivější – snadněji se pamatovaly.

Zajímavostí je, že časopis PC Magazine změnu klávesové zkratky označil za jednu z nejkontroverznějších změn provedených ve Windows 3.1. Z historie však víme, že nikdy nedošlo k nějakým

masovým protestům ohledně této změny – přijaty byly navíc velmi rychle, takže šlo o správný krok.

Závěrem

Vše tedy nakonec dobře dopadlo. Od roku 1992 obsahuje každá verze systému Windows pro stolní počítače klávesové zkratky Ctrl + Z, Ctrl + X, Ctrl + C a Ctrl + V a vlastně jde o standard, na který se lze spolehnout i mimo počítače s Windows. Jen málo kdo si dnes však uvědomuje, že jde o dědictví sahající až do roku 1983.

Autor: Jakub Dvořák

Témata: Apple, klávesová zkratka, Microsoft Windows, Macintosh, počítač, kopie, Apple Lisa, Microsoft, Larry Tesler, Windows 1.0, Windows 3.0, Windows 3.x, Lisiny